

Amuma Iwu Iyi Obodo Egwu 2000

Cheta ikike gi mgbe eji gi eji

Ekwere gi nkwa ikike ndị dị na ọkwa a n'okpuru iwu England na Wales ma gbasokwa [EU Directive 2012/13](#) n'ikike nke ịnata ozi n'usoro ihe gbasara ịda iwu.

Achịkötara ikike gi n'ọdụ ndị uwe ojii n'ibe akwụkwọ a.

Enwekwara ọtụtu ozi ndị ọzọ dị na nkeji akwụkwọ 1 ruo 11 n'ibe akwụkwọ na-esote.

Nkowaputa ya n'uju dị na Usoro nke Omume H ndị uwe ojii.

1. Gwa onye uwe ojii ma ọ bụrụ na ịchọro ka onye ọka iwu nyere gi aka mgbe ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii. Nke a bụ n'efu.
2. Gwa onye uwe ojii ma ọ bụrụ na ịchọro ka agwa mmadụ ebe ịnọ. Nke a bụ n'efu.
3. Gwa onye uwe ojii ma ọ bụrụ na ịchọro ịlebanye anya n'iwu ha – a na-akpọ ha Usoro nke Omume.
4. Gwa onye uwe ojii ma ọ bụrụ na ịchọro enyemaka ahụike. Gwa onye uwe ojii ma ọ bụrụ na ahụ adighị gi ma ọ bụ na ịmerụrụ ahụ. Enyemaka ahụike bụ n'efu.
5. Ọ bụrụ na ajụọ gi ajụjụ gbasara itinye aka na nguzobe, nkwado ma ọ bụ nkwanье omume iyi obodo egwu nke a na-enyo enyo, i nwere ike ịgaghị ekwu ihe ọ bụla. Kaosiladi, ọ nwere ike imebi ngoputa onwe gi ma ọ bụrụ na ikwuputaghị mgbe ajürü gi ajụjụ ihe bụ nke i ga-atukwasị obi n'ulọ ikpe ma emechaa. Enwere ike iji ihe ọ bụla nke ikwuru nye ya ka akaebe.
6. Onye uwe ojii ga-agwarịri gi gbasara ụdị itinye aka na nguzobe, nkwado ma ọ bụ nkwanье omume iyi obodo egwu nke a na-enyo enyo nke ha chere n'isonyere yana ihe kpatara eji nwudo gi ma jide gi.
7. Onye uwe ojii ga-ahapurịri gi ma ọ bụ onye ọka iwu gi ka ọ hụ ndekọ na akwụkwọ gbasara ihe kpatara eji nwudo ma jide gi yana oge gi n'ọdụ ndị uwe ojii.
8. Ọ bụrụ na ịchọro onye ntụgharị okwu, onye uwe ojii ga-ahapurịri gi ka i nweta otu. I nwekwara ike ịme ụfodụ akwụkwọ ntụgharị. Nke a bụ n'efu.
9. Gwa onye uwe ojii ma ọ bụrụ na ịbụghị onye mba Britain na ịchọro ịkpotụrụ ulọ ọru nnochite obodo gi ma ọ bụ konsulet gi ma ọ bụ na ịchọro ka agwa ha na-ejidere gi. Nke a bụ n'efu.
10. Ndị uwe ojii ga-agwarịri ogologo oge ole ha ga-ejide gi.
11. Ọ bụrụ na-agba gi akwụkwọ ebubo, ewepụ okwu gi n'ulọ ikpe, gi ma ọ bụ onye ọka iwu gi nwere ikike ịhụ akaebe eji boo gi ebubo tupu ulọ ikpe amalite ịnụrụ okwu ahụ.

Ọ bụrụ na ikike ndị a nke ọ bụla edoghị gi anya, gwa onye uwe ojii na-ahụ maka njide gi

Home Office

Legal Aid
Agency

The Law Society

Hụ ibe akwükwo dì ma nchikota gachaa maka ọtụtụ ozi ndị ozọ gbasara ka ndị uwe
ojii ga-esi meso gi omume ma lekota gi

Udị Okwa nke Irike na Elele a ga-amalite idị ire site na 1 Disemba 2018

Biko dobe ozi a ma guo ya ozugbo i nwere ike. O ga-enyere gi aka imo mkpebi mgbe ino n'odu ndi uwe ojii.

1. I nweta onye ọka iwu ka ọ nyere gi aka

- Onye ọka iwu nwere ike inyere gi aka ma nye gi ndumodu gbasara iwu.
- Iriono ka gi na onye ọka iwu kpaa agaghị eme ka ọ di ka imere ihe di njo.
- Onye Uwe Ojii na-ahụ maka Njide ga-ajuriri gi ma ichororị ndumodu gbasara iwu. Nke a bu n'efu.
- Onye uwe ojii ga-ahapuriri gi ka gi na onye ọka iwu kpaa n'oge o bụla, n'ehihie ma ọ bu n'abalị, mgbe ino n'odu ndi uwe ojii.
- O bụru na iriono maka ndumodu gbasara iwu, anaghị enyekari ndi uwe ojii ohere ka ha juo gi ajụju ruo mgbe i nwere ohere ka gi na onye ọka iwu kpaa. Mgbe ndi uwe ojii na-ajụ gi ajụju i nwere ike iriono ka gi na onye ọka iwu n'ororị n'ime ulo ahụ.
- O bụru na igwara onye uwe ojii na ichororị ndumodu gbasara iwu mana mechaa gbanwee obi gi, gwa onye uwe ojii na-ahụ maka njide gi bu onye nke ga-enyere gi aka kpoturu onye ọka iwu.
- O bụru na onye ọka iwu abiajaghị ma ọ bu kpoturu gi n'odu ndi uwe ojii, ma ọ bu na ichororị ka gi na onye ọka iwu kpaa ozoo, riọ onye uwe ojii ka ọ kpoturu ha ozoo.
- I nwere ike iriono ka gi na onye ọka iwu imma kpaa ma igaghị akwu ugwo ma ọ bụru na ha na-arụ oru enyemaka gbasara iwu. O bụru na ọ nweghi onye ọka iwu imma ma ọ bu na enweghi ike ikpoturu onye ọka iwu imara, i nwere ike gi na onye ọka iwu no n'oru akpaa. Nke a bu n'efu.
- Onye ọka iwu no n'oru enweghi ihe jikoro ya na ndi uwe ojii.

Iji hazie ndumodu gbasara iwu bu n'efu:

- Ndị uwe ojii ga-akpoturu Defence Solicitor Call Centre (DSCC). Ndị DSCC ga-ahazi ka ndumodu gbasara iwu site n'aka onye ọka iwu nke iriono ma ọ bu Onye Ọka Iwu no Ọru.
- Ndị DSCC bu ndị oru n'ororị onwe ha, oru ha bu ihazi ndumodu gbasara iwu n'enweghi ihe ọ bụla gbasara ha na ndi uwe ojii.

O bụru na ichororị ikwu ugwo ndumodu gbasara iwu n'aka gi:

- N'okwu niile i nwere ike ikwu ugwo ndumodu gbasara iwu ma ọ bụru na ichororị.
- Mgbe amachiri ndumodu gbasara iwu bu n'efu n'ekwenti nke sitere n'aka CDS Direct, i ka nwere ike igwa onye ọka iwu nke gi okwu n'ekwenti ma ọ bụru na ichororị, mana agaghị akwu ha ugwo maka enyemaka gbasara iwu, enwere ike igwa gi ka ikwu ugwo. DSCC ga-akpoturu onye ọka iwu gi na nnochite anya gi.
- I nwere ike igwa onye ọka iwu gi okwu na nzuzo gi n'ekwenti ma ọ bu ha nwere ike kpebie ibia hụ gi n'odu ndi uwe ojii.

- Ọ burụ na enwegrị ike ikpoturụ onye ọka iwu nke ijötara, ndị uwe ojii ka nwere ike ikpọ DSCC iji hazie ndumodụ gbasara iwu bụ n'efu site n'aka Onye Ọka Iwu Nọ Ọrụ.

2. Igwa mmadụ na ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii

- I nwere ike igwa ndị uwe ojii ka ha kpoturụ onye kwestri ịma na ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii. Nke a bụ n'efu.
- Ha ga-akpoturụ gi mmadụ ozugbo ha nwere ike.

3. Illebanye anya N'Usoro nke Omume

- Usoro nke Omume bụ iwu ndị na-agwa gi ihe onye uwe ojii nwere ike ịme ma ọ bụ nke ọ nwegrị ike ịme mgbe ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii. Ha gụnyere nkowa ikiye nke achikötara na ọkwa a.
- Ndị uwe ojii ga-ahapụ gi ka ịgụ Usoro nke Omume, mana ị gaghi emenwu nke a ma ọ burụ na ọ ga-egbochi onye uwe ojii ichoputa ma ịdara iwu.
- Ọ burụ na ichorọ ịgụ Usoro nke Omume, gwa Onye Uwe Ojii na-ahụ maka Njide.

4. I nweta enyemaka ahuike ma ọ burụ n'ahụ adighị gi ma ọ bụ na ịmerụrụ ahụ

- Gwa onye uwe ojii ma ọ burụ na ahụ adighị gi ma ọ bụ na ichorọ ọgwụ ma ọ bụ na ịmerụrụ ahụ. Ha ga-akpọ onye dokita ma ọ bụ noṣosu ma ọ bụ onye ọkachamara nlekota ahuike na ọ bụ n'efu.
- Enwere ike ịnye gi ohere ka irie ọgwụ nke gi, mana onye uwe ojii ga-ebu uzọ nyocha ya. Onye noṣosu ga-ebukarij ụzọ hụ gi, mana onye uwe ojii ga-akpọ dokita ma ọ burụ na ichorọ otu. I nwere ike ịriọ ka ịhu dokita ọzo mana ị nwere ike burụ onye ga-akwụ ụgwọ nke a.

5. Ikiye nke ịnọ juu

Ọ burụ na-ajụọ gi ajụjụ gbasara itinye aka na nguzobe, nkwado ma ọ bụ nkwanye omume iyi obodo egwu nke a na-enyo enyo, i nwere ike ịgaghị ekwu ihe ọ bụla.

Kaosiladi, ọ nwere ike imebi ngoputa onwe gi ma ọ burụ na ikwuputaghị mgbe ajụrụ gi ajụjụ ihe bụ nke ị ga-atukwasị obi n'ulọ ikpe ma emechaa.

Enwere ike iji ihe ọ bụla nke ikwuru nye ya ka akaebe.

6. Imata ihe kpatara ejị nwudo ma jide gi

- Ndị uwe ojii ga-enyerịri gi ozi ka ịwere nwee ike ghọta ihe kpatara ejị nwudo gi ma na-enyo n'itinyere aka na nguzobe, nkwado ma ọ bụ nkwanye omume iyi obodo egwu.

- N'odu ndị uwe ojii, ndị uwe ojii ga-agwarịri gi ihe kpatara ha jiri kwenye na ekwesịri ka ijide gi.
- Tupu ajụọ gi ajụụ ọ bụla gbasara itinye aka na omume iyi obodo egwu nke a na-enyo enyo, ndị uwe ojii ga-enyerịri gi ma ọ bụ onye ọka iwu gi ozi zuru ezu gbasara ihe ndị ha na-eche na ịmtere ka ị nwee ike gorō onwe gi, mana ọ bụ n'emeghi nyocha ndị uwe ojii.
- Nke a metütara ịda iwu ndị ozọ nke ndị uwe ojii na-enyo gi enyo.

7. Ihụ ndekọ na akwükwo gbasara nwudo gi na njide gi

- Mgbe ejidere gi n'odu ndị uwe ojii, ndị uwe ojii ga:
  - ~ EdekoBa na ndekọ njide gi, ihe kpatara yana mkpa ọ dị inwudo gi yana ihe mere ha ji kwenye na a ga-ejide gi.
  - ~ Ahapụ gi na onye ọka iwu gi ka unu lelee ndekọ ahụ. Onye uwe ojii na-ahụ maka njide ga-ahazi nke a.
- Ndị uwe ojii ga-ahapurịri gi ma ọ bụ onye ọka iwu gi ị nweta akwükwo na ihe ndị dị mkpa iji nyere aka luso ọgu nke ọma nwudo na njide gi ka o siri gbaso iwu.

8. I nweta onye ntugharị okwu yana ntugharị akwükwo ụfodụ iji nyere gi aka

- Ọ burụ na ịnaghị asụ ma ọ bụ ghota Bekee, ndị uwe ojii ga-ahazi onye na-asụ asusụ gi iji nyere gi aka. Nke a bụ n'efu.
- Ọ burụ na nti chiri gi ma ọ bụ na ị nwere nhịahụ ikwu okwu, ndị uwe ojii ga-ahazi onye ntugharị okwu Ji Aka Akparita Ụka nke Britain iji nyere gi aka. Nke a bụ n'efu.
- Ọ burụ na ịnaghị asụ ma ọ bụ ghota Bekee, ndị uwe ojii ga-achọta onye ntugharị okwu iji gwa gi ihe kpatara ejị jide gi. A ga-eme nke a oge ọ bụla emere mkpebi ịhapụ gi n'ime mkporo.
- Ka emachara mkpebi nke ọ bụla idobe gi n'ulọ mkporo yana ka agbachara gi akwükwo ebubo ịda iwu ọ bụla, ndị uwe ojii ga-enyerịri gi ndekọ nke gi n'asusụ gi, ihe kpatara ejiri jide gi yana ịda iwu nke ejiri gbaa gi akwükwo ebubo, beluso ma enwere ihe ndị pürüiche kpatara ya na agaghị eme nke a. Ndị a bụ:
  - ~ Ọ burụ na ikpebie na ịchoghi ndekọ ahụ iji gorō onwe gi n'ihi na ighotara nke ọma ihe na-eme yana nsonazụ nke enweghi ndekọ ahụ, na ị nweela ohere ịriọ onye ọka iwu ka ọ nyere gi aka mee mkpebi. I ga-enyerịri nkwenye gi na ederede.
  - ~ Ọ burụ na inwe ntugharị ọnụ okwu ma ọ bụ nchikọta sitere na onye ntugharị okwu kama ntugharị edere ede ga-ezuru gi ịgoro onwe gi ma ghota nke ọma ihe na-eme. Onye na-ahụ maka njide ga-nyekwa ikikere nke a.

- Mgbe ndị uwe ojii na-ajụ gi ajụjụ na emeghi ndekọ odiyo, onye ntugharị okwu ga-eme ndekọ ajụjụ na azịza ndị ahụ n'asusụ gi. I ga-enwe ike nyocha nke a tupu ibinye aka na ya dika ndekọ ziri ezi.
- Ọ bụrụ na ịchọrọ ịnye ndị uwe ojii akwukwọ akụkọ, onye ntugharị okwu ga-eme ነnomi akwukwọ akụkọ ahụ n'asusụ gi maka gi inyocha wee binye aka dika nke ziri ezi.
- I nwekwara ike ị nweta ntugharị Okwa a. Ọ bụrụ na ntugharị okwu adighị, a ga-enyerirị gi ozi ahụ site n'onye ntugharị okwu ma nye gi ntugharị okwu n'egbughi oge ọ bụla.

9. Ikpoturụ ụlo ọru ndị nnochite obodo gi ma ọ bụ konsulet

Ọ bụrụ na ịbughị onye mba Britain, i nwere ike gwa ndị uwe ojii na ịchọrọ ikpoturụ Ụlo Ọru Isi Obodo gi, Ụlo Ọru Nnochite Obodo gi ma ọ bụ Konsulet iji gwa ha ebe ịnọ na ihe kpatara iji nörö n'odu ndị uwe ojii. Ha nwekwara ike bia leta gi na nzuzo ma ọ bụ hazie ka onye ọka iwu hụ gi.

10. Ogologo oge ole enwere ike ijide gi

- Enwere ike iji gi ihe karịri aka elekere 24 na agbaghi gi akwukwọ ebubo ọ bụla. Nke a nwere ike ito ogologo karịa ma ọ bụrụ na ọka ikpe nwere ike ikpebi mpụ ahụ yana juri nọ n'ụlo ikpe na Supritendant Ndị Uwe Ojii ma ọ bụ na ụlo ikpe hapurụ ya ka ọ mee. Ka aka elekere 36 gachara, naanị ụlo ikpe nwere ike ịhapụ ndị uwe ojii ozọ iji jide gi na agbaghi gi akwukwọ ebubo ọ bụla.
- Kwa mgbe, kwa mgbe onye isi na ndị uwe ojii ga-elebanyerirị anya n'okwu gi iji hụ ma ọ ka kwesirị ka edobe gi n'odu ndị uwe ojii. A na-akpọ nke a nyocha, onye uwe ojii ahụ bụ onye uwe ojii na eme nyocha. Belusọ ma i nōghị n'qonodụ ahụ izu oke, i nwere ike ikwu okwu banyere mkpebi a n'odjide ma ọ bụ site na ịgwa onye uwe ojii na eme nyocha ahụ n'onwe gi ma ọ bụ na njikọ igwe onyonyoo. Onye ọka iwu gi nwekwara ike ikwu okwu banyere nke a na nnochite anya gi.
- Ọ bụrụ na onye ọru nyocha ahapughị gi, a ga-agwarirị gi ihe kpatara ya ma dekọba ihe kpatara ya na ndekọ njide gi.
- Ọ bụrụ na njide gi adighịzi mkpa, a ga-ahapurirị gi. Ọ bụrụ na ndị uwe ojii gwa gi na ha chọrọ ịmalitekwa inyocha mpụ ahụ, a ga-ahapụ gi site na mgbapụta ma ọ bụ na akwughị ugwo ọ bụla. Ọ bụrụ na agbaputara gi, a ga-enyerirị gi ọkwa edere ede iji gwa gi na i ga-alaghachiteriri n'odu ndị uwe ojii yana gbasara ọnodụ ọ bụla nwere ike ịmetụta mgbapụta gi.
- Mgbe ndị uwe ojii chọrọ ịriọ ụlo ikpe ka ha gbatia njide gi:
  - ~ A ga-enyerirị gi ọkwa edere ede na agwa gi mgbe ikpe ahụ ga-eme yana ihe ndị kpatara eji achọ ịdotị njide gi.
  - ~ A ga-edoteriri gi n'ụlo ikpe maka ikpe ahụ belusọ na atolitere njikọ igwe onyonyoo, ka i nwee ike ịhụ ma nụ ndị mmadụ nọ n'ụlo ikpe, ha enwekwaa ike ịhụ ma nụ gi.

- ~ I nwere ikike ịnwe onye ọka iwu oge ịnọ n'ụlọ ikpe.
- ~ A ga-enye ndị uwe ojii ohere idobe gi n'ụlọ mkporo naani ma ọ bụrụ na ụlọ ikpe ekwenye na ọ dí mkpa yana na ndị uwe ojii ji m kpachapụ anya enyocha okwu gi n'etufughị oge.
- Ọ bụrụ na ndị uwe ojii nwere akaebe zuru oke iji zipu gi ụlọ ikpe, enwere ike gbaa gi akwukwọ ebubo n'odụ ndị uwe ojii ma ọ bụ site na nzipu leta, ka ibịa n'ụlọ ikpe ka anụrụ ikpe gi.

Nyocha na mgbatị njide

- Enwere ike nwee oge a ga-ejide karịa aka elekere 48 mgbe anwudochara gi. N'ọnodu ndị a, a ga-enyerịri gi ihe ndị a:
  - ~ Akwukwọ edere ede na emeela akwukwọ anamachoihe iji gbatị njide gi.
  - ~ Oge emere akwukwọ anamachoihe ahụ.
  - ~ Oge a ga-anụrụ akwukwọ anamachoihe ahụ n'ụlọ ikpe yana
  - ~ Ihe ndị kpatara ejiri achọ ka agba n'ihi na njide ahụ.

A ga-enyerịri gi ọkwa (yana onye nnöchi anya gbasara iwu gi) oge ọ bụla emere akwukwọ anamachoihe iji gbatị ma ọ bụ gaba n'ihi gbatia njide gi.

11. Ohere nnweta akaebe ma ọ bụrụ na okwu gi pụo n'ụlọ ikpe.

- Ọ bụrụ na agbaa gi akwukwọ ebubo ịda iwu, a ga-ahapurịri gi ma ọ bụ onye ọka iwu gi ka ọ hụ akaebe ahụ megidere gi yana akaebe nke nwere ike ịnyere gi aka goro onwe gi. A ga-emerịri nke a tupu nnụrụ ikpe gi amalite. Ọ bụ ọru ndị uwe ojii na ndị Ọru Crown Prosecution ịhaziriri nke a ma nye ohere ịnweta akwukwọ na ihe ndị dí mkpa.

Ihe ndị ọzọ i ga-amata gbasara ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii

Otu ekwesiri isi meso gi omume ma lekota gi

Ndị a bụ nkenke ederede na agwa gi gbasara ihe i nwere ike ịtụanya ya ka edobere gi n'ọdụ ndị uwe ojii. Iji chọpụtakwuo, rịọ ka ịhụ Usoro nke Omume. Ha gụnyere ndepụta ebe ịga ahụ ọtụtụ ozi gbasara nke ọ bụla n'ime ndị a. Jụọ onye uwe ojii na-ahụ maka njide ma ọ bụru na i nwere ajụju ọ bụla.

Ndị chọrọ enyemaka

- Ọ bụru na irubeghi 18 ma ọ bụ i dighị ike, ọmụmatu ọ bụru na i nwere nhịaḥụ mmụta ma ọ bụ nsogbu ahụike ọgụgụ isi, yabụ na i nwere ike ka gi na mmadụ nọro mgbe ndị uwe ojii na-eme ụfodụ ihe. Onye a ka a na-akpọ “okenye tozuru etozu” nke gi yana a ga-enye ha እnomi nke Okwa a.
- Okenye gi tozuru etozu ga-enyere gi ghọta ihe na eme ma lekota gi anya. Onye ahụ ga-anonyerirị gi mgbe ndị uwe ojii na-agwa gi gbasara ike gi ma gwa gi ihe kpatara eji dobe gi n'ọdụ ndị uwe. Onye ahụ ga-anonyerirị kwa gi mgbe ndị uwe ojii na-agupütara gi ịdọ aka ntị ndị uwe ojii.
- Okenye gi tozuru etozu nwekwara ike rịọ maka onye ọka iwu na nnochite anya gi.
- I nwere ike ịgwa onye ọka iwu gi okwu n'enweghi okenye gi tozuru etozu n'ime ụlo ahụ ma ọ bụru na ịchọrọ.
- Ndị uwe ojii nwekwara ike ịme otu n'ime ihe ndị edeputara n'okpuru ka ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii. Belusọ na enwere ihe ndị pürü iché, okenye gi tozuru etozu ga-anonyerirị gi mgbe niile, belusọ ma enwere ihe pürüiche kpatara ya ma ọ bụru na ndị uwe ojii na-eme otu n'ime ihe ndị a :
  - ~ Ijụ gi ajụju ma ọ bụ sị gi binye aka n'akwukwọ akụkọ edere ede ma ọ bụ akwukwọ ndetu onye uwe ojii.
  - ~ Iyipu ihe karịri otu akwa mpuga gi iji mee gi nyocha.
  - ~ Nara mbisa mkpisi aka gi, foto ma ọ bụ DNA ma ọ bụ ihe nlele ọzọ..
  - ~ Ịme ihe ọ bụla metütara usoro nchoputa onye akaebe hụrụ ihe mere.
- Okenye gi tozuru etozu kwesirị ka enye ya ohere ka ọ nọro n'onwe ya ya ma ọ bụ n'ekwenti iji nyere gi aka, mgbe ndị uwe ojii na-enyocha okwu gi iji hụ ma ekwesirị igaba n'ihi jide gi.
- Ọ bụru na okenye gi tozuru etozu nọ, ha ga-anorirị mgbe ndị uwe ojii na-agba gi akwukwọ ebubo maka ịda iwu.

I nweta nkowaputa oge gi n'ọdụ ndị uwe ojii

- A na-edekọba ihe niile nke mere gi mgbe ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii. Nke a ka a na-akpọ Ndeko Njide.

- Mgbe īhapürü odu ndị uwe ojii, gi, onye ọka iwu gi ma ọ bụ okenye gi tozuru etozu nwere ike īriọ maka otu ነnomi Ndeko Njide ahụ. Ndị uwe ojii ga-enye gi otu ነnomi nke Ndeko Njide gi ozugbo ha nwere ike.
- I nwere ike ijụ ndị uwe ojii maka otu ነnomi nke Ndeko Njide gi ruo ọnwa 12 ka īhapuchara odu ndị uwe ojii.

Na akpoturụ

- N'ikwuru onye ọka iwu yana īgwa mmadụ gbasara nwudo emere gi, a na-ahapukarị gi ka ịmee otu oku ekwentị.
- Rịọ ndị uwe ojii ma ọ bụrụ na ịchọrọ ịkpọ oku ekwentị.
- I nwekwara ike īriọ maka mkpisiodee na akwukwo.
- I nwere ike nwee ohere ịnabata ndị ọbịa mana onye na-ahụ maka njide nwere ike jụ ịnabata nke ahụ.

Ulọ mkporo gi

- Ọ bụrụ na ọ ga-ekwe ọmụme, ekwesịri idobe gi n'ulọ mkporo nke gi.
- Ọ kwesịri ịdị ọcha, nwee okpomokụ ma nwee ọkụ.
- Ihe mgbakwasa akwa gi kwesịri ịdị ọcha ma dị n'ọnodụ dì mma.
- Ekwesịri ka ahapụ gi ka ijiri ulọ mposi ma sachaa ahụ.

Akwa

Ọ bụrụ na anara gi akwa gi, mgbe ahụ ndị uwe ojii ga-enyeriri gi ụdị akwa ọzo.

Nri na ihe ọnụnhụ

A ga-enyeriri gi nri ugboro 3 n'ụbochị yana ihe ọnụnhụ. I nwekwara ike ijụ ihe ọnụnhụ n'etiti nri.

Mgbatị ahụ

Ọ bụrụ na ọ ga-ekwe ọmụme, ekwesịri īhapụ gi ka ịpụo ilo kwa ụbochị nara ikuku ọma.

Mgbe ndị uwe ojii na-ajụ gi ajụjụ

- Ime ulọ ahụ kwesịri ịdị ọcha, nwee okpomokụ ma nwee ọkụ.
- Ọ kwesighị na ị ga-akwụ ọtọ.
- Ndị uwe ojii ahụ kwesịri īgwa gi aha ha na ọkwa ha.
- I kwesịri inwe oge izu ike na oge iri nri na oge ijụ ihe ọnụnhụ ka aka elekere abụo gachara.

- Ekwesịri ka enye gi ọbụlagodi aka elekere 8 iji rahụ ụra n'ime aka elekere 24 ọ bụla emere gi njide.

Aguụ Okwukwe

- Gwa ndị uwe ojii ma ọ bürü na ichọrọ ihe ọ bụla iji nyere gi aka ịme okpukpe gi mgbe ịnọ n'ọdụ ndị uwe ojii. Ha nwere ike ịnye gi akwụkwọ ụka na ihe ndị ọzo, ka o siri dị mkpa.

Oge iwu nkịtị na-adị iche

I nweta onye ọka iwu ka ọ nyere gi aka

A na-enwe oge mgbe ndị uwe ojii ga-achọ ijụ gi ajụju ọso ọso tupu gi na onye ọka iwu gi akpakorita. Enyere ozi gbasara ndị a na Usoro nke Omume. Ndị a, na-edeputa ihe ndị uwe ojii nwere ike ịme na nke ha enweghi ike ịme ka ịnọ n'ọdu ndị uwe ojii. Ọ bürü na ịchọro ịlebanyeanya na nkowaputa ha, ha dị na nkeji akwukwọ 6.7 nke Koodu H nke Usoro nke Omume.

Ọ nwere otu oge mgbe ndị uwe ojii agaghị ekwe ka gi na onye ọka iwu ịhoputara kpakorita. Ọ bürü na nke a mee, a ga-ahapuriri gi ka ịhọro onye ọka iwu ọzo. Ọ bürü na ị chọro ịlebanyeanya na nkowaputa ha, ha dị na Mgbakwunye B nke Koodu H nke Usoro nke Omume.

Enwere otu oge mgbe ndị uwe ojii agaghị ekwe ka gi na onye ọka iwu gi kwukorita na nzuzo. Nke a bụ mgbe onye isi uwe ojii na-enye ikikere ka inspektio yi uwe ọru nörö ebe ahụ. Ọ bürü na ịchọro ịlebanyeanya na nkowaputa ha, ha dị na nkeji akwukwọ 6.5 nke Koodu H nke Usoro Omume.

Igwa mmadu na ịnọ n'ọdu ndị uwe ojii

Enwere oge mgbe ndị uwe ojii agaghị ekwe ka ikpoturu onye ọ bula. Enyere ozi gbasara oge ndị a na Usoro nke Omume. Ọ bürü na ịchọro ịlebanyeanya na nkowaputa ha, ha dị na Mgbakwunye B nke Koodu H nke Usoro nke Omume.

Ndị Ọbia Ndị Eji Eji Nörö Onwe ha

Enwere ndị Ọbia bi n'ogbe a na-enye ohere ịbata n'ọdu ndị uwe ojii n'amaghị ọkwa. Amaara ha dika ndị Ọbia ndị Eji Eji Nörö Onwe ha, ha na-arụ ọru akwu ụgwọ ka ewere hụ na a na-elekota ndị Eji Eji nke ọma ma nwēe ike nweta ikike ha.

I nweghi ike ọ bula ịhu onye Ọbia ndị Eji Eji Nörö Onwe ha ma ọ bụ ịriọ ha ka ha Ọbia leta gi mana onye Ọbia nwere ike ịriọ ka ọ bia leta gi. Ọ bürü na onye Ọbia ndị Eji Eji Nörö Onwe ha abia leta gi mgbe ịnọ na mkpotor, ha na-emere onwe ha nke a n'enweghi mkpakọ n'etiti ha na ndị uwe ojii iji lelee ma echedoro ọdịmmma gi na ikike gi. Agbanyeghi, ọ bughị iwu na ị ga-agwa ha okwu ma ọ bürü na ịchoghi.

Otu esi eme mkpesa

Ọ bürü na ịchọro ịkpesa gbasara otu esiri meso gi omume, rịọ ka gi na onye uwe ojii bụ ịnspektio ma ọ bụ ọkwa karịri kpakorita. Mgbe ahapuchara gi, i nwekwara ike ịme mkpesa n'ọdu ndị uwe ojii ọ bula n'aka Independent Police Complaints

Commission (IPCC) ma ọ bụ site n'onye ọka iwu ma ọ bụ MP gi na nnochite anya gi.